

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an . . . . . 2 fl. (4 coroane).
Pe o jumătate de an . . . . . 1 fl. (2 coroane).
Pentru România 10 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc în biroul administrațiunii (strada Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Fruntașii noștri — în temniță.

S'a împlinit în săptămâna trecută un an, de când membrii comitetului național, cari au fost judecați și osândiți în Cluj pentru Memorandul dus la *Maiestatea Sa*, prin cuvântul aceluiasi Preamănat Domnitor al nostru au fost eliberați din temnițele Seghedinului și ale Vașului.

Atunci, acum un an, toți Românii eram veseli și voioși, că conducătorii noștri au scăpat din priusori, și cu toții *zâmbuim*, că o să vină earăși între noi și se ne ducă earăși înainte mândrul steag național.

Atunci, acum un an, *credeam* cu toții, că, har Domnului, s'a *sfinșit* odată și cu întemnițările cele multe, la care eram expuși noi Românii.

Nici una, nici alta nu ni-s'a împlinit. *Nădejdea* ce o aveam în ai noștri se-a înșelat, *credința* ce o puneam în stăpânirea ungurească ne-a amăgit.

Între ai noștri *frunțași și conducători* s'a făcut prin amestec străin *ceartă și desbinare*, de care numai cu amar putem pomeni, de care însă trebuie să pomenim, căci și astăzi mai gemem sub trmările ei cele rele.

Ear' *stăpânirea ungurească*, în loc să vină în siri, în loc să fie mai dreaptă, în loc să înceteze pentru totdeauna cu prigonirile, cu procesele și

întemnițările, poate încuragiată chiar de certele din lăuntrul nostru, a pornit-o și mai furios, și mai turbat pe aceeași cale veche a temnițelor.

Nici-odată procese așa de multe și așa dese, ca în zilele acestea n'au fost. Și toate procesele acestea, ce se fac împotriva ziarelor noastre, a preoților, învățătorilor și țeranilor noștri, se sfinșesc cu osândă la temniță și amende de bani. Ni-se pare, că „mileniul“ i-a înebunit pe stăpânitorii de astăzi ai sorții noastre.

De altă parte unii dintre conducătorii frunțași ai noștri s'au retras cu totul de pe câmpul de luptă, ear' alții dacă au mai rămas, n'au făcut alta decât să ne incurce și învrăjbească, pe când dela faptele bune s'au dat înderăt.

Astfel, de pildă, când a fost vorba, ca cei-ce au eșit din temnițele Seghedinului și Vașului să dea un cuvânt către poporul românesc, de abia 7 din 10 inși s'au aflat, cari au iscălit acel cuvânt numit Manifest, pe care cetitorii „Foi Poporului“ îl cunosc din numărul 7 dela 23 Februarie.

Prin acel *Manifest* se spunea popoului românesc și lumii întregi, că cei șapte membri ai comitetului național, țin neclintit la programul nostru; că temnițele nu i-a muiat, ba din contră i-a oțelit, și că vor duce înainte lupta, ca și până aci.

Dar' acest *Manifest* a fost iscălit numai de următorii frunțași ai noștri: Dr. Ioan Rațiu, presidentul comitetu-

lui național, George Pop de Băsești, Dr. Teodor Mihali din *Dej*, Iuliu Coroianu din *Cluj*, Rubin Patița din *Alba-Iulia*, Patriciu Barbu din *Reghin* și părintele Gerasim Domide din *Rodna*.

Au lipsit dela darea *Manifestului* și s'au retras dela *iscălire* lui toți ceilalți frunțași, cari au fost întemnițați, între cari și părintele Dr. Vasile Lucaciu, vestitul preot din Șişești, care odată atâta ne încălzia pe toți, ear' acum ne lasă nu numai răci, ci ne *amărește* prin purtarea îndolnică și șovăelnică.

Ei bine, să se știe acest lucru. Să se știe, că stăpânirea ungurească prigonește acum pe cei 7 frunțași ai noștri. Să se știe, că unii dintre ei au fost închiși până acum, ear' alții urmează să între tocmai acum în temniță. Astfel pe când acest număr va fi în mâna cetitorilor, pe atunci dl Dr. Rațiu și dl George Pop de Băsești vor fi închiși în temniță — pentru *Manifest*.

De abia s'a împlinit deci anul de când au fost eliberați din temnițele Seghedinului și Vașului, frunțașii credincioși steagului național, trebuie să între de nou în temniță, tocmai pentru-că și-au mărturisit credința neclintită către acest steag.

Acum, când e așa de necurmat și-ritul întemnițărilor, unica mângâiere ce o avem, e că cu noi sînt și acum cel puțin unii dintre frunțașii noștri, cu noi și la rău și la bine, și la lupte și în suferințe.

FOIȚĂ.

Țiganul la cununie.

— Anecdotală. —

Un Țigan, pe cum se spune
Soiu de-acela din hotar,
„Hait!“ zice: „să-mi iau nevastă
„Legiuită prin notar;
„Căci zeu, azi nelegiuită,
„Făr' de scris, de 'ntăritură,
„Măi! să duce când i place,
„Ș'apoi, cui să-i faci tu gură?“
Pân' cam spun ce-a zis Țiganul,
Hop! era cu una 'n sat,
Și începuse să 'nștiințeze
Pe notar, că-i de 'nsurat.
„Domnule notarăș! zice:
„Uite-aci ce 'mi-o trăsniț!
„Să mă 'nsor, coala pe lege,
„Ca să fiu mai întărit,
„Și m'aș lega de hăra asta,
„Cu țidula de 'nsurat,

„Că de astăzi înainte,
„Ea să n'aibă alt bărbat“.
— „Bravo!“ i strigă atunci notarul,
„Tu ești om, vei fi cinstit,
„Căci așa ca tin', Țigane,
„De când sînt n'am nimerit.
„Te cunun, bagă de seamă!
„Și răspunde: cum te chiamă?“
„Da Toadere, Măria ta!“
— „Dar' altcum cum îți mai zice,
„Știi când are să te strige?“
— „Hm! da Toderic, pân' eram mic,
„Ear' acum de când sînt mare,
„Mă strigă, Toader ori-care“.
— „Bine, bine, asta-l știu;
„Dar' cu polecră vreau să-l scriu.
„C'aici zic: spune curat,
„Pe cel cari l'ai cununat!“
— „Ahaha! auzi la domnu!
„Cu poreclă și cu nume.
„Cu 'ntăreală, auzi nevastă!
„Cum ne leagă, cum ne pune:
„Ș'apoi zău Măria ta!
„Zi 'ncarte numa așa:

„Azi 'mi-o vint la cununie,
„Toader și cu Șofranie,
„Amândoi păreche bună,
„Și d'ahaia să cunună“.
— „Auzi măi cioară! cum te chiamă?“
— „Da Toadere sfinția ta“.
— „Măi! da cum naiba-ți mai zic?“
„Da Toderel, sau Toderic“.
— Of! oftă acum notarul,
Întrebându-l înc'odată:
— „Măi cioară! trăsnițe-ar sfântul!
„N'ai fost la vre-o judecată?
„Și de-ai fost la judecat,
„Spune-mi drept cum te-a strigat?“
— „De fost am fost sfinția ta,
„Și calce-mă c'o fost așa:
„Pe min' m'o chemat cu pecetea,
„Că ce-aș fi trăsniț pe tetea;
„Dar' eu coala nevinovat,
„N'am vrut să merg nici rugat;
„Dar' cu străji cu rugămintă,
„Și cu cînste de 'mpărat,
„Ce-am gândit? Hait! ș'am plecat.
„Și ear' incet, coala cu treabă,

Împăratul nostru în România.

Pe când foaia va fi în mâinile cetitorilor, Maiestatea Sa Împăratul Francisc Iosif I. se va afla pe pământul României unde 'i-se va face o primire ne mei pomenită și ne mai auzită. Mii de muncitori lucră necontentit pentru înfrumșetarea Bucureștilor și a gărilor prin care va trece trenul, care va duce pe Înaltul oaspe. Foile din România și bărbații de stat, toți fără deosebire de culoare politică, sânt veseli de Înalta vizită și cu toții îi vor eși întru întimpinare, ca unui Domnitor pacinic și stăpân alor trei milioane din Ardeal și Ungaria. Visita Împăratului nostru va arăta și dovedi și mai mult felul Româului de a primi în în casa sa un oaspe, de aceea și scrie „Timpul“ că: Româul ori nu primește pe un oaspe, ori dacă îl primește, nu-l poate primi decât bine. Să facem cinsteste acestui vechiu obicei național, strigă numita foaie și cu ea dimpreună toate foile din România.

Numai două procente. După socoteala făcută de cătră căpeteniile de pe la liniile ferate, venitele trenurilor față de cele din luna August anul trecut, au crescut numai cu 2 la sută. Și ei încă tot mai au nasul să spună, că lume grozav de multă merge la târgul zdrențelor din Iudapesta.

Lumina minții.

Că soartea noastră, a Românilor, e așa de tristă și că viața ne e atât de amară, sânt de vină o sumedenie de împregiurări, între cari în locul dintăiu se numără întunecul de care se află cuprinși cei mai mulți dintre noi.

În multe comune de ale noastre și azi, afară de preotul, învățătorul și notarul e de tot nelsemnat numărul celor știutori de carte. Bătrânii n'au putut să învețe din pricină, că în vremile trecute erau oprți dela școală, siliți fiind să muncescă ca vitele, pentru-ca să sature poftete nelnfrinate ale domnilor de pământ; ear' de altă parte pentru-că bine știau stăpânitorii Românilor, că pe acestia, proști fiind, mai ușor vor pute să-i țină necurmat în jug.

Dar' nu mult s'a schimbat înspre bine nici soartea celor mai tineri dintre noi. Ce e drept, acum 29 de ani, s'a făcut lege, în care se poruncește, ca toți copiii — băieți și fetițe — să umble la școală dela 6 — 15 ani.

Însă nu mult după aducerea acestei legi bune, când mai toate comunele românești își vëzură de zidiri școlastice și de plăți pe seama învățătorilor, se schimbă legea astfel, ca în școalele românești dela sate să se învețe atâta ungurește cât și românește.

Cu chipul acesta am fost puși eară la grele încercări, împedecați fiind în calea noastră spre lumină.

Căci pe când copiii Maghiarilor în școalele sătești au să se cultiveze numai în limba lor — să poarte adecă numai o sarcină — pe atunci copiii nostri au să se căsnească și cu limba ungurească mai multe ciasuri în fiecare zi.

Aceasta apoi și e cea mai mare pedecă, care nu lasă ca poporul nostru de pe la sate să se lumineze după-cum cer trebuințele noastre.

Căci nu e puțin lucru, a îmbăta în fiecare zi marea mulțime a școlarilor dela sate, cu învățarea unei limbi, care nu-i va face nici mai cuminte, nici mai buni, nici mai bogăți; ci dimpotrivă are să-i împedecă dela îmbogățirea minții cu cunoștințe mult mai folositoare pentru viață și inima va trebui să le rămână mult mai săracă de simțăminte alese și de aplicări spre fapte mari.

Și așa pe când copiii desmerdaților maghiari sânt puși prin lege în stare de a se deștepta mai cu înlesnire și amăsurat firii lor, pe atunci copiii nostri sânt osândiți de a purta o îndoită sarcină, care nu-i va lăsa să facă spor și să înainteze în cultură de o potrivă cu aceia.

Arătând cetitorilor nostri săteni acest rău, vrem să le zicem:

Împovărată peste măsură a fost și este viața noastră în această țeară, pen-

tru a cărei bine și fericire ne-am dat și ne dăm mare parte din câștigul nostru și pentru care prea adese-ori înaintașii nostri 'și-au vërsat sângele.

Dar' ori-cât de grele sânt sarcinile care le purtăm și ori-cât de amărită ne e viața, să nu perdem din vedere marile îndatoriri de tot felul, ce le avem față de viitorul neamului nostru. Ear' acestor îndatoriri vom pute face destul numai luminați pe deplin la minte și nu numai 3, 10, 50 din câte o comună, ci toți de-arîndul, tineri și bătrâni, bărbați și femei.

Pentru-că, ori-ce s'ar zice, cel mai înțelept întotdeauna a povățuit și va povățui pe cel mai puțin înțelept, și cel mai priceput nici-când n'a încetat a fi făclie luminătoare pe cărările ascunse ale vieții pentru cei nepricepuți.

Și precum între singuratici cel mai știutor cărmuește pe cel mai neștiutor, tot așa stă lucrul și între nații, între popoare.

De aceea toate neamurile luptă pe întrecute și fără preget ca să-și agonisească lumina minții, știind bine, că precum soarele cu lumina și căldura sa face belșug în toate părțile, tot astfel și o nație luminată știe mai bine să adune avere și să ajungă la cea mai deplină îndestulare.

De pildă ne pot sluji *Nemții, Sașii*, și încă și mai mult *Jidovii*. Cești din urmă îndeosebi trebuie să ne pună în mirare cum știu să aște modru de câștig acolo unde noi nici nu visăm și cum ei prin lumina minții au ajuns să se îmbogățescă și astfel să se plece înaintea voinței lor chiar și crai și împărați.

La starea aceasta însă 'i-a adus jertfele, ce ei au făcut și fac pentru lumina și creșterea fiilor lor. Care din noi a avut oare privilegiu să vază, cum câte un singur Jidov ține învățător pe seama copilului său? Cu chipul acesta un singur om face mai mult decât multe comune,

„Și cu cinsteste și cinstit,
„Pân' ce, hop! mă vëd deodată
„Sus colea la legiuit.
— „Așa-i! așa-i! mânca-ți-aș gura“,
Strigă atunci și Șofrania.
„Să vezi din cinstea haia mare,
„Ce-i la Toader pe spinare“.
— „Of! las' și auzi, măi cioară!
„Când ai stat la judecat,
„Afar' de Toader cum te cheamă,
„Domnii cum au mai strigat?
„Nu 'mi-l-ai pute tu spune,
„Cum strigau, ce fel de nume?“
Țiganul însă sta uimit.
Și vëzënd, că nu e de glumit,
Oftează odată țigănește.
Și hait! eară-i povestește:
— Da zău să vëd doar 'ți-l găcesc,
„C'o strigat nume nemțesc...
„Numai vëd hăla că vine,
„Și zup cu mâna 'n pâr la mine!
„Eu atunci la păciuală;
„Dar' el hi, la păruială!
„Și să ierți! m'o păruit.
„De și mintea 'mi-o sărit,
„Chiar și gura știo naiba
„Ce 'i-o fost, că spunea treaba;

„Căci eu de-atunci eram scăpat,
„Să nu mă fie încuiat“.
— „Of! „Terremtette“ așa nămilă,
„Așa om prost și făr' de cap,
„N'am vëzut doar' nici-odată,
„Ca să-mi vie la 'nsurat“.
Și 'ncepënd astfel notarul
Cu sudălmii, cu lucruri sfinte,
Încea ear' de polecră
Cu întrebări, ca mai 'nainte...
Însă-i pace, căci Țiganul
Tremurând de peptenat
— Domnule notarăș! zice:
„Eu mă las de 'nsurat;
„Căci așa o 'ncurcătură
„Nice ochii nu-'mi vëzură.
„Ș'apoi hm! pe cum se vede,
„Încă 'ncurci ca hei din lege:
„Dară ca să nu se nască
„Ceva pricină 'ntre noi,
„Dă-o 'n lup pe Șofrania;
„Căci mai bin' stau în nevoi,
„Și dau la hailaltă 'napoi“.
Măgăreiu. 7 August 1896.

Eman. Suciu.

Bețivul.

(Piduire.)

Era mândru, sumeț și întrecut, apoi mai era și ficior frumos, și cel dintăiu bogătan din sat, unicul fiu la părinții lui.

Avea el ce e drept și pentru-ce fi mândru și sumeț, că el scotea plugul cu patru boi, la ei stogurile de grâu ca dealurile de mari, cai, boi, bivoli, tot de cei frumoși. Dar' cu toate acestea tot era prea mândru, prea sumeț și apoi „ce-i afară din casă nu vine la scoteală“. Dar' oare de unde se trăgea de era atât de mândru, atât de sumeț.

Dela tatăl său, că și el era cam așa, și lui îi plăcea ca și ficiorului lui, să fie cel dintăiu, cu șerparul plin de bani, cu pachetul de tabac la șerpar și cu glaja cu rachia înaintea celorlalți ficiori, că are de unde zicea el.

A trecut azi, a trecut mâne, ficiorul să învêțase; așa a început din mândrie a-i să rușine să între vre-odată în crășmă fără să

adesea mari, de ale noastre. Căci câte comune românești nu sunt, cari lasă de li-se primejdiesc școalele, numai din pricină, că nu au tragere de inimă către ele și prin urmare nici pentru binele și fericirea fiilor sei.

Astfel nu e mirare, că Jidovii se ridică tot mai mult, că își fac un traiu din ce în ce mai tihnit, și că se îmbogățesc, devenind stăpâni peste sate, peste câte un corn de țeară și chiar peste țeri întregi, ear' noi stăm locului, sau cel mult, înaintăm foarte încet, ori doar' în unele părți dăm chiar îndărăt.

Așa nu mai merge, iubiți cetitori; ei datori suntem să ne deșteptăm până-când nu e prea târziu, să punem la o parte nepăsarea, să chibzuim, ce și cum să facem, ca urmașii nostri să se poată bucura de zile mai bune, decât noi.

Nădejde însă de o schimbare înspre mai bine nu putem avea, fără de luminarea și bună-creșterea fiilor nostri; ear' lumina adevărată se poate da numai în școale românești, dar' în școale bune, în tot înțelesul cuvântului.

De aceea, acum când suntem aproape de începerea școlii și pe la sate vă zicem tuturor, fruntașilor și întreg poporului român, trimiteți-vă toți de-arîndul, fără deosebire, copiii la școală; ear' cei-ce sunteți în comitetul școlii, ori în direcția satului, nu uitați a îndemna pe cei mai nepricepuți și a stărui să-i dea copiii regulat la școală, pentru-că o faptă mai frumoasă și mai plăcută lui Dumnezeu decât aceasta nici că se poate.

Faceți cu ajutorul școlii, ca în toate casele românești să fie numai oameni luminați și pătrunși de învățăturile creștinești ale Mântuitorului, cum și de dragostea de neam și țeară!

Pentru-că atunci când toți luminați vom fi, nație mai aleasă ca a noastră nu se va afla pe fața pământului.

bee ceva, și apoi îl potrivea și tatăl seu de ru era nici-odată lipsit, că să mândrea cu el.

— 'I-au sosit vremea de căsătorit; tot satul se mira: Doamne, pe cine va mai lua și bogătanul nu va găsi fată de seama lui în sat. Ea era una tocmai de seama lui frumoasă și bogată ca el, unica la părinți.

Anuța, că așa o chema, era tocmai de pânura lui.

Părinții lui dădură o roată cu gândul pe la fetele din sat, pe la toate au trecut, dar' s'au oprit la Anuța.

— Aceasta-i de el, își ziseră ei, frumoasă și bogată și cu minte, aceasta e a lui, că erau lacomi la avere, apoi ea era fată de bogătan, ca și el.

Trebuia să se însoare, părinții lui îi zăiseră mireasă.

Dar' el, Nicu, (așa îi era numele), zămes și mândru cum era învățat, nu voia nici gândul să-și trimeată la Anuța; pe unde i-a umblat firea, numai el știe.

Deci pentru luminarea minții fiilor nostri să jertfim totul, trăgându-ne chiar și dela gură și lipsindu-ne de plăceri trecătoare, căci numai astfel vom pute vedea carul nației pornit pe calea cea bună, pe calea fericirii.

Înc'odată dreptul limbii.

La altă parte a foii noastre dăm la iveală o scrisoare din Ieciu. În ea e vorba despre hotărîrea unei comunități, hotărîre rea, prin care școala confesională-românească are să se șteargă, și în locul ei să se ridice una de stat, adecă ungurească. Stăpânirea făgăduiește că o va ridica ea pe a ei socoteală, dar' într'adevăr o ridică Românii, ei fac câte 30 zile de clacă, cu palma și cu carul, ei plătesc aruncuri pentru pensia dascălului, pentru plata lui și pentru tot ce trebuie la școală.

Pecatul Românilor din Ieciu e vechiu. Noi Românii am căpătat un drept în ce privește limba noastră și dreptul acesta ni-s'a dat la 1868 în legea de naționalități. Cei dela putere însă au trecut peste legea aceasta și astăzi se minunează, dacă mai avem cutezanța să mai cerem recunoașterea acelei legi, care în zilele anului millenar numai pe hârtie mai înflorește.

Noi încă purtăm vina la aceasta. Am fost, și durere și atăzi, pe unele locuri suntem prea molani, și încă n'am scăpat de mutismul acela străvechiu. Am tot lăsat și astăzi am ajuns acolo, că dacă și numai ceri ca să-ți se cinstească limba, ești un ațîțător și stricător de ordine și deci dară pumnul în gură și în temniță cu tine.

Mai când era, că pe la comune ne foloseam de limba noastră românească, notarii scriau și judecau românește, astăzi însă durere, numai pe unele locuri se în-

Nu voia el și nu o iubia, dar' la voea părinților, la măgurile rudenilor au trebuit să se supună.

S'a supus, a mers el așa ca capra la trg, fără nici o dragoste și o a pețit-o, părinții fetei numai decât s'au învoit, au chiar așteptat așa ceva.

S'a pregătit de nuntă. Fata îl iubia mult, că era frumos și bogat.

S'au făcut nunta o nuntă, și un ospet ca de bogătanii satului.

Acum Nicu era însurat, dar' fala cu care a umblat până era june, fala cu care bea atunci în cârcimă, acum devenise obicei.

Îi plăcea rachiul.

Nu odată a venit beat acasă, făcând larmă și gălceavă în familie. Acum tatăl seu începuse a-l dojeni, nu se mai fălea cu el.

Au dus-o el Nicu cum a dus-o în cei dintâi doi ani după-ce s'a însurat.

Coșurile (hambarele) lor erau toate pline de grâu roșu cum e jărăticul.

templă așa. Ne-am mai opus, n'am lăsat din dreptul limbii noastre, dar' opunerea aceasta am făcut-o numai în parte, nu în tot timpul și nici în tot locul.

Numai așa putem pricepe cum de oarba stăpânire pe tot locul își viră limba cea sălbatică, scoțindu-o pe a noastră dela comune, din administrație, dela judecătoria și din școale, parte băgându-o cu sila, parte amăgindu-ne pe noi, ca să le-o primim, să o îmbrățișem, că vezi, dragă Doamne, să fim „fericiți“.

Un lucru trebuie să știe și Românii din Ieciu și ceilalți, cari și-au mai făcut școale așa poreclite de stat și toți Românii, că nu ne vom feriți cu limba ungurească, nici noi, nici urmașii nostri, dar' apoi nici limba noastră nu va afla scut nici în lege, care e nebăgată în seamă, nici în cei-ce sunt chemați să o păzească, care, avem dovezi din greu, nu vor să o păzească. Noi prin noi, prin tăria credinței în puterea de a fi a limbii noastre, prin curajul nostru vom pute-o mântui și scăpa din cursele ce i-se pun.

Nu trebuie să stăm cu mâinile încrucișate pe sin și încolăciți ca Turcii din răsărit, care numai dela atot puternicul Allah își așteaptă mântuirea! Nu trebuie, ca să lăsăm pe dușman să-și vâre limba peste a noastră, nu trebuie să-l lăsăm ca să-și facă școale de a lui limbă prin chiar ostenele noastre.

Apărarea limbii române să fie un drept și o datorință pentru ori-ce Român, care are bucurie pentru bucuriile și durere pentru durerile neamului seu de naștere.

Morți numai o dăm! Acesta se fie răspunsul ce are să se dea celor, care cearcă să ne încalce limba dulce a maicii noastre.

Bea el, că ave ce-i trebuia, apoi lucru-i mergea, că îl mîna tată-seu și mamă-sa; ce era mai rău pentru el era, că îl mai dojenea părinții când venia beat, dar' în cei doi ani au murit tată-său și mamă-sa.

Acum Nicu lumea lui, el era stăpân peste toate avuturile părinților lui, nimenea nu-i mai poruncia, nimenea nu-l mai dojenia, dacă mai zicea Anuța ceva vre-odată, apoi își aprindea paie în cap.

S'au mai încercat și părinții Anuței de a-l îndrepta, de a-l mai dojeni să nu se mai îmbete, dar' s'au pomenit cu niște suduturi groaznice și cu: „Dar' voi vreați să-mi porunciți mie!“

Văzând așa treaba, părinții Anuței nu-i mai făceau tină în ușe.

Dar' și Anuța văzându-se rămasă singură numai cu el, s'a dus și ea la părinți.

— Mamă dragă, eu nu mai șed cu bețivul ăla, că tot mă omoară; de când au murit tată-seu și mamă-sa nimic nu a mai lucrat

DIN LUME.

Anglia.

Betrênul bărbat de stat al Angliei, Gladstone, a scris mai zilele trecute secretarului Asociațiunii engleze de pace. În scrisoare fostul întâiu ministru al Angliei se scoală în ajutorul Armenilor atât de mult prizoniți de cătră Turci, al căror Sultan e numit de cătră Gladstone »cel mai mare ucigaș«. Ungurii pot și ei ceti scrisoarea lui Gladstone, din care ar pute lua învățătură, potriviti fiind și ei Turcilor seltatici.

SCRISORI.

Ieciu, Septembrie 1896.

Domnule Redactor!

În timpul din urmă stăpânirea ungu-rească vrea cu tot dinadinsul, ca să ne îndoaie cu „ideea de stat maghiar“, și spre acest sfârșit, ea nu cruță nimic, și îndeosebi ea știe ticlul mijloace, prin care să ajungă la țintă.

Unul dintre mijloacele cele mai ducătoare la țintă s'a aflat în întemnierea de școale de stat în comunele curat românești, care și până acuma au avut școale, se înțelege de cele confesionale. Acestea însă sunt un spine în ochii stăpânirii și de aceea ea cu tot prețul vrea să le șteargă și în locul lor să ridice școale de stat, nu însă pe socoteala statului, ci pe cea a locuitorilor nemaghiari.

Așa au făcut și în comuna noastră.

Am avut școală confesională, Ungurii însă n'au putut-o suferi și de aceea apucatu-s'au mai cu momeli, mai cu siluiri și au pus un arunc de 5 cr. după florin. Calea-valea de aști 5 cruceri după florin, și dacă ar fi fost numai aceasta am mai fi înodat căpătăiele nevoilor și necazurilor căsii, dar' apoi ne au silit să lucrăm cu palma și câte 30 de zile. Cei cu vite și cu cară au trebuit să ducă materialul de zidit pentru școală, care pe noi nu ne va lumina, dar' ne va întuneca.

Și ce cugetați d-voastră, dle Redactor, că cu aceasta a fost desul? Nu, ci ne-au silit să plătim câte 20 cr. după fiecare copil, pen-

tru lemne de foc, 15 cr. pentru pensiunea dascălului nedorit de noi, apoi 1 fl. pentru copil, ca plată învățătorului.

Copiii sânt goli, de săraci ce sântem, noi flămâzim și nu putem mântul familiile din ghiarele sărăciei, ear' stăpânirea în loc să ne ocrotească, ea tot mai tare ne apasă. Ne pune școală de stat în sat și noi nu avem lipsă de ea și n'au lipsă nici acei slăbănogi de Unguri, cari cu noi împreună locuiesc.

Blăstēmul lui Dumnezeu să cadă asupra acelora, cari vor dori școală de stat, care numai unguisarea noastră are de țintă, ear' nu luminarea și creșterea bună a surceilor nostri.

Frați Români! Pe unde n'aveți școale, faceți cum puteți și vă ridicați, căci binefăcătoare sânt razele învățăturilor. Nu cereți școale de stat, căci în acele ni-se batjocorește neamul și legea și nu numai că în acelea ni-se batjocorește ce avem noi mai scump, dar' apoi tot noi le facem, tot noi trebuie să plătim dascălul și toate cheltuelile împreunate cu școala.

Nicolae Zătar.

Românii la Ghena.

Ticvanul-mare, în 1/13 Sept. 1896.

Onorată Redacțiune!

Călătorind în 4/16 pe la țirgul de săptămână în Reșița, am trecut dela comuna mea Ticvanul-mare, prin mai multe comune; dar' dacă m'om apropiat de comuna Goaruiă, am văzut acolo pe mai mulți oameni, Români, așa cred eu, fiindcă 'i-am văzut îmbrăcați românește, cu haine de sărbătoare, dar' poate că simțul și ei sânt Jidani.

Tocmai atunci când eram eu pe acolo s'au pus pe trăsuri, cu câte doi cai, spre a merge la Bocșa și de acolo să-și iose drumul cu fibireul și cu musica din cercul Reșiței spre a merge la Ghena, spre a face acolo Jidani teatrul cu ei, pentru o supă bună de cal; dar' eu întrebând pe mai mulți oameni de pe acolo, din acele comune, 'mi-a povestit cu numele de ei, căci plecase tot în ziua aceea și din comuna Gârliște și sânt tot doi cei cari așteaptă dela fibirdu un os de ros. Apoi 'mi-au povestit țeranii de acolo, că din comuna Goruia s'a dus notarul comunal, Carbon Bruno, însoțit de ticăloșii Trailă Belcea, Lazar Belcea, Dumitru Radu, Fiu Cotrlă și Nicolae Cioiu și codreanul societății

căii ferate cu soție cu tot s'a dus, ear' din comuna Gârliște s'au dus ticăloșul și burtănosul jude comunal Păun Duda, subjudele Petru Liuba, jurații: Martin Doela și Iancu Truia și apoi faurul Octavian Duda, economul Iacob Stoia, Păun Danciu și piticotul Păun Fila, neguțetor. Îmi era și mie mirare, când li vedeam la pornirea lor, căci erau oameni frumoși la fire, roșii, mari în urechi, groși la nas și cam aplecați cu nasul în jos, spre a pute mirosi; poate-că de acasă le venia miros de prapicaș din Iudapesta, ce era pregătit pentru ei.

Dar' și ei sânt, dacă 'i-ați vedea, domnule Redactor, oameni tot de cei largi la gât și la burtă.

Durere, căci mai și poartă acești ticăloși numele românesc, când sânt atâta de cruzi ca și niște tigri, care de foame și de flămâgioși ce sânt își mănca chiar fiul lor, și 'i atacă din vieată și din simțul de vietate. Ei nu caută altceva, numai ei să se îndoape pe sine cu mâncări și beuturi; nu ved ei, că sânt numai de batjocură și de ocară, înaintea celor-ce 'i-au pus în fruntea comunelor, unde în loc să facă fapte bune, ei sânt ca și câinii, în loc a păzi turma, ei o prăpădesc.

Un călător.

O sărbătoare bisericască.

Duminecă, în 28 Iulie a. c. s'a pus crucea pe turnul nou ziditei biserici gr.-or. române din comuna Apadia; o zi măreață și înălțătoare de inimă a fost aceea pentru locuitorii acelei comune.

Încă de dimineață circulau pe stradele comunei o mulțime de bărbați, femei, copii etc. îmbrăcați în haine de sărbătoare și cu fețele senine și vesele, căci în fine s'au văzut și ei cu o biserică nouă.

Punct la 9 ore s'a început sfânta liturgie, celebrată prin preotul Ioan Meda din Valeadenci, căci preotul local, Nicolae Cornea se află la băi și cură climatică în Saxonia, ear' protopresbiterul tractual împedecat fizic din cauze neatrănătoare dela voința d-sale, a sosit ceva prea târziu.

Biserica cea veche, o zidire din veacul trecut, era îndosată de lume, ear' pe lângă biserică mulțimea era uimitoare. Se vedeau oameni veniți în grupe din toate satele de prin pregiur.

boii șed în grajd și plugul ruginește sub șopron. El vine când îl răsbește foamea, beat și spintecat numai ca el, 'mi-e și rușine de oameni să-l mai vadă tăvălit și plin de tină pe uliță. Eu la lucrul câmpului încă nu mă pot duce, că de vine dela cărcimă și nu mă găsește acasă, apoi să nu dau față cu el. De lucrul câmpului nici nu pomenește, ca-și-când n'ar fi, ca-și-când el ar ave raiul pe pământ, să vie beat și să mănânce și să se ducă ear'. Boii în grajd, dacă le dau eu de mâncare și apă, e bine, de nu acolo pier. Cum să trăim așa mamă dragă, că nu e nime să ne aducă nouă numai așa de-a gata, și el să șeadă în cărcimă și să vie când își gândește, și eu să-l aștept cu frică tot cu mâncarea gata, că de nu apoi nu e bine de mine.

Părinții Anuței, ca oameni cu minte statură și se sfătuiră că ce e de făcut, că cu ei nu vrea nici să vorbească, nici nu le lua în seamă cuvintele lor, ca pe niște cuvinte ztrebnice.

Te vei duce îndărăt, zise ei Anuței și vei cerca cu cuvinte frumoase, doar' îl vei

pute întoarce, cu măguliri și cu lingușiri mai este de lipsă.

S'a dus, s'a încercat, dar' pe necuratul nu-l poți aduce la cruce.

A aruncat cu laboșul (cratița) cea de fer în ea, când li punea mâncarea și a trântit-o și a bătut-o și a scos-o pe ușe afară.

„Așa e omul când apucă la această patimă urtă a beției, nu mai vrea să știe de calea cea bună, nu mai aude cuvântul cel bun, își prăpădește averea, dar' mai presus de toate își strică mintea și rămâne, după-cum vom vedea pe Nicu.

S'a dus, 'l-a părăsit Anuța, ear' părinții ei au năritat-o a doua-oară după un fciior sărac, dar' cuminte. — Nu-'i mai trebuia ei fciior frumos și bogat, s'a săturat de frumosul.

A trecut o lună, două, trei, și Nicu avea bani să bea, că mai avea el vite de vândut, apoi mâncarea avea cine 'i-o găti, că erau destule babe, care le plăcea când apucau stăpâne pe bucatele lui Nicu pe puna lui și pe

toate avaturile lui, apoi Nicu era om, nu tândală, era prieten bun și cu dl Ițig; mai căpeta el rachiul și fără bani, când nu avea. Dar' oare de ce era așa prieten bun cu el Ițig?

A trecut un an, au trecut doi și el gătașe banii, vitele și bucatele, nu mai avea decât curtea cu mândrele ei zidiri, pustiite și goale. Acum mai și cina el pe la prietenii lui, Ițig.

Să ținea el tot gazdă, tot fruntea satului.

Când numai să pomenește Nicu, că Ițig li cere datoria, o sumuliță numai de vre-o 800 fl., dar' el de unde să aibă atâția bani, că nici pe ce bea nu mai avea, dacă prietenul lui Ițig nu 'i-ar fi dat și fără bani. 'L-a luat Ițig cam aspru cu datoria dar' curând 'l-a luat cu frumosul, 'l-a îmbiat cu ceva bani numai să-i dea curtea lui, asta 'i-a fost buza lui, că comuna voia să-l arunce pe strade.

Lacom Nicu la bani n'a mai gândit, că unde va ședea el, a înscris curtea Jidanului și a primit banii, cugetând numai, că va mai ave pe ce bea.

Răspunsurile liturgice le-a executat școlarii din loc, sub conducerea învățătorului local Ioan Trandafir.

După finea sfintei liturgii s'a purces cu litia până la crucea de piatră din curtea bisericii, unde era pregătit un acoperământ de franziș verde împodobit cu flori și unde se afla crucea menită a figura falnic pe turnul bisericii mărețe.

Se începe sfințirea apei și a însași falnicei cruci.

Treascurile sună, cântările se înalță către cer întru preamărirea lui Dumnezeu, ear' oamenii erau cuprinși de evlavie și pietate.

În acest moment 'mi-am zis: o Doamne! ce ar fi omul de nu ar fi în el acel simț religios, care-l face umilit înaintea ta? Tună Doamne și trăsnește asupra tuturor acelor, cari urgisesc biserica și religiunea ta, cari zic că omul poate fi și fără de religiune, ba o scot din școală și făuresc legi, cari lovesc de-adeptul în biserică și în religiune.

După actul sfințirii și după ocolirea bisericii cu crucea sfințită, măiestrul întreprinzător, I. Weber, dimpreună cu fiul său, leagă crucea și o trage în sus. Ochii mulțimii erau pironiți pe turnul bisericii și în continuu ziceau: Doamne ajută-le!

După câteva minute eată crucea e la loc, desvelită și strălucind la razele splendide ale soarelui. Atunci preotul Ioan Meda prin câteva cuvinte adresate mulțimii face loc învățătorului local, Ioan Trandafir, care suindu-se pe o masă, cetește cu o voce puternică o epistolă a preotului local, Nicolae Cornea, ce a trimis-o din prilejul acestei sărbări.

Prin această epistolă preotul înstrăinat își îndeamnă poporenii ca să se alipească de biserica noastră dreptcredincioasă răsăriteană, să o cinstească și veneroze, căci ea ne-a fost parurea scutul și limanul în vremuri grele. Irecum strălucește crucea aceasta, ce astăzi s'a ridicat la razele calde și învăpăiate ale soarelui, așa să strălucească sufletul vostru de faptele cele bune și de credința și iubirea îndevărată nefățărită către sfânta noastră maică biserică. Deși departe, zice duiosul preot, și tu pot fi de față și între voi iubitorilor, sufletul meu însă, inima mea, gândul meu e la voi și în momentul acesta, când crucea strălucește din înălțime, eu sânt în rugăciune pentru voi, etc.

După finea acesteia poporul a erupt în strigăte: să îl aducă Dumnezeu în pace, ear'

Curțile lui Nicu, casele lui, unde acum vre-o câțiva ani îl vedeai pe el întorcând mândru și fălos carul cu 4 boi, acum acea curte era cutreierată numai de niște hoare, găbi, curci, rațe, ba și de un spurcat de Jidov și o Jidovoaică, cari nici piciorul nu s'a fost vrednici să-l pună pe acel pământ.

La poartă pe lavița de sub părete, de unde până trăia tatăl-sau erau tot oameni cumzinte, preotul și învățătorul și bătrâni de ceteau în Dumineci și în sărbători pe cărți de petrecere și de rugăciuni, acum vedeai Țiganii și pe toți bețivii și mișei satului adunați, alții cântau ca beții, alții erau trântiți beți în noroiu, alții se certau și se băteau, ear' pe Nicu nu odată îl vedeai aruncat de prietenul lui Ișig, afară și trântit de ceilalți bețivi ca el în noroiu.

Framos destul pentru o curte atât de cinstită ca a tatălui lui Nicu.

A rămas el ca vai de capul lui, umbla pe strade zdrențos și flămând, urgisit de tot satul. Acum încep și el de nevoie, dar' nu

părinții preotului D. Dionisie Cornea învățător pensionat și mare proprietar în Apadia dimpreună cu întreaga-i stimată familie și cu o mulțime de poporenii aveau ochii scăldați în lacrimi!

După aceea măiestrul întreprinzător, D. Weber, fiul, a beut din turnul bisericii vin și a închinat în sănătatea Majestății Sale a prea bunului nostru Împărat și Rege Francisc Iosif I., în sănătatea Episcopului diecesan Nicolae Popea, în sănătatea protopresbiterului tractual Andreiu Ghidiu, a preotului și învățătorului local, a epitropiei și comitetului parochial; în sănătatea dlui Dionisie Cornea, a antistiei comunale, a arhitectului, a măiestrilor, a locuitorilor din comună etc., toate paharele au fost aruncate din vârful turnului jos și nu s'au spart.

Sfârșindu-se toate s'au întrunit oaspeții la masa ospitală a domnului Dionisie Cornea și a învățătorului Ioan Trandafir. Dintre oaspeții 'mi-am însemnat pe preonoratul domn protopresbiter Andreiu Ghidiu cu familia, Ioan Meda, preot în Valeadenci cu ginerele seu, Emanuil Pinteș, teolog de cursul al III-lea, George Cătană, învățător în Valeadenci, dl Mihail Cornean, notar în Dalinești cu cancelistul seu Alexandru Bocușan ș. a.

După prânz a urmat joc, sătenii erau entuziasmați și 'și-au petrecut până noaptea târziu.

Ca de încheiere adaug, că biserica de nou zidită din Apadia e o biserică din cele mai frumoase de prin împregiurime, ea are și parafulger și ce e mai mult, Apadienii 'și-au zidit nu numai biserică, dar' și școală nouă și ziua sfințirii e fixată pe 26 Octombrie a. c., când e hramul bisericii și rugă.

Laudă vi-se cuvine bravilor Apadieni, căci biserica și școala de nou zidită e o vi-o dovadă, că sfinți oameni cu preocupare și cu trageră de inimă către tot ce e bun și folositor. Onoare vi-se cuvine și vouă, fruntașilor și conducătorilor ai acestei comune, îndeosebi familiei Cornea și învățătorului Ioan Trandafir, care ziua și noaptea n'au încetat a fi la culmea misiunii lor, strgându-se a aduna bani și punându-și chiar viața în pericol pentru ajungerea acestui scop măreț și sfânt.

Onoare vouă!

de voe a mai lucra câte ceva la câte vre-un om, ca să capete de gură.

A rămas cum nimenea din sat nu mai era ca el, din ficior bogat și fălos cum era el, fala satului, a rămas rușinea și ciuful satului.

Anuța, care acuma era cu bărbat harnic și cuminte trăia lumea dalbă, că aveau ei și mai mult cât aveau lipsă pentru familie.

Nevoia și lipsa 'l-au dus pe Nicu după câte o bucată de pâine și la Anuța, când nu avea încotro, par'că 'l-a ajuns blăstemul din poezie:

...Să vii și la ușa mea
Să te mângăiu cu ceva,
Că o mână de tărțe
Să știi, că 'ți-am fost drăguță.

Ear' Anuța miloasă ti mai da și ea câte ceva, că ti era milă de păcatele lui.

Mai cina Nicu pe la Anuța, că ea era miloasă, ear' el nu mai avea chiar nimic, era

CRONICĂ.

"Tribuna veche". De o vreme încoace se vorbește mult despre întemeierea unei foi, care se va numi *Tribuna Veche*. În privința aceasta foaia ungurească "Kolozsvár" scrie următoarele: "Cât de curând va vedea lumina zilei aici (în Brașov) o nouă foaie valachă "Tribuna Veche", pentru care cunoscutul *Mangra Vazul* de săptămâni umblă prin Ungaria printre Românii mai cu stare ca să adune subscrieri. Până acum 'i-a reușit a aduna vre-o 200 de subscriitori, cari s'au îndatorat ca în fiecare an să spriginească foaia cu 50 fl., pentru care sumă vor fi numiți în fruntea foi ca părtași ai comitetului redacțional. Suma aceasta e cu mult mai mică pentru întemeierea unui ziar, decât ca să se poată lua serios în seamă. Dar' având în vedere strlusele și prietenesțile legături dintre *Mangra* și întâiul ministru al României, *Sturdza* totuși, fiindcă foia se poate lua de asigurată, fiindcă noua foaie trece de foaie a lui *Sturdza* și din partea lui s'a și asigurat ajutorul de lipsă". Noi putem ști de pe acum ce va fi foaia viitoare. Ajutată de *Sturdza*, care la Iași a îngenunchiat chestiunea noastră a Românilor din Ardeal și Ungaria, hrănită cu scrisorile lui *Mangra*, care prin cuvintele "în politică toate sunt schimbătoare" s'a năpustit asupra bărbaților de seamă ai partidului național român, apoi încălzită de ideile lui Slavici, care a cerut "înlăturarea" Maghiarilor pe socoteala îndreptățitelor noastre cereri, noi putem prevedea ușor, că această nouă foaie se va naște moartă, urgisiți fiind cei-ce o zămislesc!

Nou proces. În 19 Septembrie n. s'a ținut în Sibiu procesul dlui *Petru Onea*, dascăl român în *Almașul-mare*. Dnsul a fost pîrît din pricină, că la întoarcerea dela procesul "Memorandumului" a dlui Dr. Ioan Rațiu ar fi strigat "să trăiască Dr. Rațiu". Pîrîtorii au fost doi gendarmi cari însă au cam sfeclit-o cu pîra, căci au recunoscut în fața tribunalului, că nu știu chiar sigur, dl Onea, a strigat sau un altul, care seamănă cu dnsul. După vorbirea procurorului a ținut o cuvîntare de apărare vrednicul avocat Dr. *Amos Frâncu*, care a făcut puzdărie din tot ce a grăit procurorul și gendarmii pîrîtori. Dl Onea a fost apoi judecat la 8 zile închisoare, pe care 'și-a și început-o îndată.

sărac cum am zice: "cu casa 'n spate și cu mintea în butoiul cu rachiu Jidovului", ce căpeta, nici vorba nu era să-și cumpere ceva, fără rachiu, tot rachiu visa și ziua și noaptea.

Să zice, că săracul atunci e sărac, când n'are minte în cap și sănătate în oase, dar' Nicu sănătate avea, dar' mintea 'i-o stricase rachiu jidovesc.

A dormit el multe zile beat pe uliță, când mai căpeta dela cineva de milă parale.

Dar' într'o dimineață numai ce să umple satul cu vorba: că pe Nicu 'l-au găsit mort înțepenit într'un noroiu, ci că a fost căpătat câțiva creștari pentru tăiatul lemnelor și s'a îmbătat, a căzut în noroiu, nu 'l-a văzut nimenea, acolo 'și-a aflat sfârșitul.

Cui ti place să pățească ca Nicu, să-ți urmeze lui.

Ioan Căția.

DI Onea de sigur va fi intrat în temniță pe buze cu cuvintele: „Să trăească Dr. Rațiu“ în ciuda celor cari n'ar voi să mai trăească.

*

Numai maghiarizarea, incolo de nimic nu-i doare. Ungurii au trei tovarășii mari așa numite de „cultură“, una în Ardeal (Kulturegylet), alta în ținuturile locuite de Slovaci, iar a treia în ținuturile de peste Dunăre. Anul acesta toate trei și-au ținut adunarea generală în Budapesta. La adunarea sărbătorească a luat parte între alții chiar și ministrul de școale, Wlassics, o dovadă aceasta că ministrii ungurești sunt cei mai aprigi luptători și păzitori ai unghurisirii. La adunare a vorbit mai mulți fruntași de ai lor, între cari Apponyi, Ugron, Széll și alții. Cu toții au lovit dreptatea în față spunând, că statul acesta numai astfel va putea fi, dacă cultura și învățăturile ungurești, vor prinde rădăcini în popoarele nemaghiare din Ungaria. Din socotelile acestor reuniuni de cultură ungurească se vede, că ele au avere de milioane întregi. Ele întemeiază școale numai în părțile locuite de Români, Slovaci sau Sârbi. Din munca aceasta a reuniunilor ungurești am putea învăța și noi ceva și anume, ca să ne spriginim reuniunile noastre cu mult mai mult decât ca până acum.

*

Trist, dar' adevărat. Un fruntaș român din giurul Băseștilor ne trimite o scrisoare, în care se plânge împotriva fruntașilor Români din Băsești și giur, care lasă poporul să se prăpăstiască cu totul și să cadă în mâinile Jidanilor, care se înmulțesc din ce în ce. La petreceri românești, cu scopuri de binefacere nu iau parte, la cele ungurești însă se duc fără de a-i muștra cugetul. După cum aflăm din foaia ungurească „Szilagy“, la petrecerea ținută în 8 ale lunii acestea au luat parte și următorii: „Gentyea Lukretia“, „Pap Seriko“, „Szabó Regina“, „Vasvári Vilma“, „Kocsán Florianné“, „Pap Sándorné“ și „Vasvári Gergelyné“. Venitul curat s'a dăruit casinei ungurești din Șimleul-Silvaniei pentru cumpărarea unui dulap de cărți. Ei bine, nu e rușinos lucru a lua parte și a ține darul din banii tăi pentru niște străini, când tu atâtea lipsuri ai, atâtea goluri de umplut? La petreceri ungurești n'avem ce căuta! Nici ei nu vin la ale noastre, nici ei nu ne ajută în scopurile noastre, nici noi să nu-i ajutăm. Aceasta e datorința noastră și cine nu ține socoteală de această datorință, ori-ce, numai Român bun nu poate fi.

*

Așa le trebuie. Din Beccherecul-mare i-se împărțese „Tribunei“, că domnieturile de pe la comitat au plănit întemeierea unei bănci ungurești și încă cu banii comunelor românești. Dorința aceasta nu li-s'a împlinit și după-cum pildele, arată nici nu se va împlini. Până acum au respins cererea comitatului comunele Sân-Miclăuș, Petrovoselo, Alibunari și Selcuș. Purtarea acestor comune slujescă de învăț și celorlalte comune din comitat, care asemenea trebuie să lucreze ca și ele.

*

Deputați jidani cu droata. Se apropie alegerile de deputați și coconul Bánffy se îngrijește de pe acum ca să-și vire în partidul său din dietă cât se poate de mulți. Jidanii se îmbulzesc de pe acum și se scrie acum din Pesta, că Bánffy a și primit vre-o 40 de Jidani, ca candidați la deputație. Pare-că vedem de pe acum câtă liurcă de rachiu vor împărți acești Jidani buni-de-legați.

*

De ale societăților. Școlarii din clasa VII. și VIII. dela gimnaziul superior din Năseud s'au constituit pe anul scolar 1896/7, sub conducerea dlui profesor Jacob Pop într'o „societate de lectură“, alegându-și președinte pe Leontin Drăgan, cl. VIII. Vicepreședinte: Vasiliu Bichigean, cl. VII. Secretar I.: Nicolau Șandru, cl. VIII. Secretar II.: Ioan Nagy, cl. VII. Bibliotecar: Vasiliu Gheție cl. VIII. Vicebibliotecar: Florian Mureșan, cl. VII. Cassar: Alexandru Tohis, cl. VIII. Controlor: Vasilie Hossu, cl. VII. În comisiunea literară: Emilian Cojan, cl. VIII. Octavian Bulbic, cl. VII. Victor Mare, cl. VII.

Proces contra „Tribunei“.

Marțea viitoare, la 29 Septembrie, se va pertracta la tribunalul din Cluj un nou proces contra „Tribunei“. Procesul se face pentru un articol intitulat „Biserica și școala“, apărut în nrul 66 al „Tribunei“. Acușați sunt domnii Andreu Balteș și Iosif Marschall. Acesta este al 23-lea în șirul lung de procese, prin cari stăpânirea ungurească și-a arătat dragostea cătră acest ziar național.

Posturi de învățători.

La greco-orientali.

În archidieceză.

Protopopiatul Turdei.

1. Harăstăș, 300 fl. (80 din venitul cantoral).
2. Hidis, 300 fl. l. și c.
3. Murș-St.-Jacob 300 fl. (din repart. și venite cantorale).
4. Soporul-de-câmpie, 300 fl. (din diferite venite.)

Protopopiatul Hașegului.

1. Boz. (cu gr.-cat la olaltă) 300 fl. c. și l.
2. Nădăstia-superioară, 300 fl. c. și l.
3. Hașdău, cu filiile Cernicoava și Goleș (p. ambulant) 300 fl. (din repart.)

Protopopiatul Ungurașului.

1. Tamașa. 2. Miluan, 300 fl. c. și l.

Protopopiatul Orăștei.

1. Acmaru. 2. Dincul-mare. 3. Ludești-Costești. 4. Mărtinești-Turmas. câte 300 fl. c. și l.

Protopopiatul Abrudului.

1. Bucium-Cerbu. 2. Bucium-Sat. 3. Buninginea. 4. Ciuruleasa. 5. Petrângeni cu Valea-Bulzului, câte 300 fl. (din venite și repart.) c. gr. și l. 6. Roșia cu Corna. 7. Valea-Dosului. 8. Trâmpoale, câte 300 fl. c. și l. 9. Zlatna cu Vultoriu, a) l. p. cu 300 fl. și l.; b) l. p. de inv.adj. 200 fl. și l.

Protopopiatul Hașegului.

1. Hunedoare, 400 fl.

Protopopiatul Ilici.

1. Bacca cu filia Cues. 2. Cărmănești cu filia Dănulești, 300 fl. (din ven. și repart. c. gr. și l. 3. Gothatea, 300 fl. 4. Uleș, 300 fl. (rep.) și c.

Protopopiatul Făgărașului.

1. Berivoii-mici, Comana-inf., Dridif, Galați, Grid, Herseni, Hurez, Ludișor, Pârău, Perșani, Riușor, Rucăr, Sâmbăta-inferioară, Sâmbăta-sup.-apus., Sâmbăta-sup.-răs., Șercăița, Șinca-nouă și Șona, câte 300 fl. salar și c. și l.

Protopopiatul Seliștei.

În Vale, un post de învățător, 300 fl. în rate treilunare, grădină, cuartir foarte frumos, apoi venite laterale până la 50 fl.

Mai nou.

Dr. Rațiu în temniță.

Astăzi, Joi, la 5 ore d. a. dl Dr. Ioan Rațiu a intrat în temniță pentru-ca să-și facă pedeapsa, la care a fost osândit pentru Manifest.

Însoțit de stimata sa familie și de toți redactorii „Tribunei“ și a „Foi Poporului“ dl Dr. Rațiu a mers vesel până la poliția din loc, unde i-s'a dat loc într'o chiliuță de arest. În aceasta mică odaie de temniță dl Dr. Rațiu va avea să stea 8 zile, tocmai acum, când în Budapesta se ține adunarea pentru pace, iar Maiestatea Sa Monarchul nostru se pregătește a merge în România.

Asta e pacea în țeara noastră — temnița!

R Î S.

Țiganul și mlauiul.

Un Țigan cerșise într'un sat românesc și căpătase niște coji de mlaui. Eșind din satul românesc, el se îndreptă spre altul săsesc. La jumătate calea se oprî, se puse jos și îmbucă de două trei ori din mlauiul, ce-l căpătase dela Români. El ar fi mâncat tot mlauiul, căci de!... foame era destulă, slavă Domnului!... Dar' ce se gândește el în creierii lui țigănești?... „Să nu mă satur eu de mlaui, că la Sași capăt de bun seamă pîta de grâu!“

Zicînd acestea, aruncă în niște scai mlauiul, ce-i mai rămăsese, și se îndreptă spre satul săsesc. Ajungînd aici, el intră în mai multe case, dar' unii se-i dee Sași ceva!

Vezînd Țiganul, că la Sași nu face nici o ispravă și răsbindu-l foamea din ce în ce mai mult, se întoarse îndărăt, unde aruncase cojile de mlaui și începî să le caute prin scai. Căutîndu-le, el le descântă astfel:

„Sai, mlaui, din scai,
Că eu de tine nu mă spaiu;
Vin', malaie, mai aproape,
Dada'n gură să te 'ngroape,
Că cu pomana săsească
Vai de viața țigăneasca!“

Neam de nemul meu.

Doi saraci se certau înaintea unei biserici în chipul următor:

„Da lasă-mi locul, mîi și dute la peccatele!“

— Da de ce să-ți-l las, că doar n'ai venit tu mai de dimineață!

— „Ce umbli să mi te pui împotriva, tu sarac de ieri, de-alaltăieri, când neam de neamul meu a fost colduș de mîna întăiu?“

POSTA REDACȚIEI.

D-sale D. M. în Poiana-Sibiului. Când le va sosi vremea.

Consecuentului în Băsești. Continuă!

Pentru redacție și editură responsabil: Ioan Merariu. Proprietar: Pentru „Tipografia“ societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

De vândut sînt:

Vitele dela 6 luni pînă la un an și $\frac{3}{4}$, precum și 2 vaci fătătoare cel mult în 2 luni, toate de rasa originală **Pinzgau**, la economia lui [2093] 2-3

Alexandru Lebu,
în Sibiiu.

La „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiiu se află de vînzare cu preț foarte scăzut:

Părți alese

din

„Istoria Transilvaniei“

pe 200 de ani din urmă (3 volume mari)
de

George Barițiu.

Partea întreagă costă acum numai fl. 6.50 broș., leg. fl. 8.60.

Se vinde însă și câte un volum și costă

Vol. I. (775 pagine) broș. fl. 2.50, leg. fl. 3.50.

Cuprinsul: După introducere și câteva schițe biografice cuprinde un lung șir de întîmplări dintre anii 1683 pînă în preajma zilelor din 1848 (răsmiriți) și

un adaus cu 44 documente.

Vol. II. (800 pagine) broș. fl. 2.—, leg. fl. 3.—.

Cuprinsul: lucrurile și întîmplările mari din anii 1848 pînă la 1860 și

un adaus cu 36 documente.

Vol. III. (625 pagine) broș. fl. 2.—, leg. fl. 3.—.

Cuprinsul: întîmplări dintre anii 1860 pînă la 1883 și apoi un lung șir de lupte politice și naționale românești purtate cu mari jertfe și cu mult curagiu și

un adaus de 96 documente.

La librăria „Tipografeii“, soc. pe acțiuni în Sibiiu se vînd:

Operele preotului Kueipp:

Sfaturi

asupra

sănătății copiilor sau îngrijirile

ce trebuie date copiilor bolnavi și sănătoși.

Prețul 1 fl. v. a.

Precum și

CURA DE APĂ.

Cum trebuie să trăiți.

Testamentul meu și Conferențe publice.

Prețul 1 fl. 50 cr.

La „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiiu se află de vînzare opul premiat și publicat de „Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român“

POVEȘTI DIN POPOR

adunate de

Ioan Pop-Retegeanu.

Acest op, care se extinde pe 216 pagine, cuprinzînd cele mai frumoase povești și la urmă o însemnare a provincialismelor, costă numai 50 cr. plus 10 cr. port.

E un ce cunoscut, că toți artiștii pentru îngrijirea rațională a părului, a gurii, a dinților, a teintului etc., mai departe toate săpunurile medicale și cosmetice pentru toaletă, precum și parfumările și toți artiștii ce taie în ramul acesta se pot cumpăra mai bine și mai avantajos numai în vînzătorii (pravălii) speciale. [2.71] 2-6

Acolo se poate afla depositul cel mai bogat.

Nu se poate afla aci nici o marfă rîncedă, aruncată sau chiar rea, pentru-că prin marea circulație neconținut vin numai artiștii proaspeți.

Cel mai ieftin izvor de cumpărate acolo, pentru-că prin comanda directă din fabricile cele mai mari și mai renumite din și afară de țară, în vînzare vine numai marfă eșită din mîna unor oameni cu acuratețe și pricepători în aceasta.

Ori-cărei întrebări în respectul acesta i-se va da răspuns grabnic și gratuit.

I. Vînzătorie specială: Sibiiu, Parfumeria Meltzer, Str. Cisnădiei,
(Palatul Comandei de corp).

Zilnic în legătură cu posta; chiar și cele mai mărunte comisii se vor îndeplini conștientios și sub discreție cât se poate de grabnic.

Daniel Meltzer jun.,

Fabrică de mărfuri do uns, de săpun și de toalete (înființată la 1848),
Sibiiu, strada Gușteriții nr. 25.

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: ARAD, casa proprie, calea Archiducele Iosif nr. 2.

Întemeiată la 1887.

Capital de acții fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 90.000.

Depuneri fl. 900.000. Circulația anuală fl. 10,000.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interese fără privire la terminul de abdicere.

Dare de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea casei, depuneri pînă la fl. 1000 se restituiesc îndată la pesentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin postă și se efectuează momentan după sosirea comandei.

Direcțiunea institutului.

[397] 23-25

Asociațiunea generală de asigurare

„TRANSILVANIA“

ÎN SIBIIU.

Întemeiată în anul 1888

603/59

asigurează prelungă condițiunile cele mai favorabile:

a) în contra pericolului de foc și exploziune clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobilii etc.

b) pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitale pe cazul morții și pentru termine fixate, de zestre și de rente.

Dela fundarea institutului se plătiră:

Despăgubiri pentru daune cauzate prin foc	Suma asigurate pe viață
în a. 1869—1892 fl. 954,106.—	în a. 1870—1892 fl. 754,999.32
în a. 1893 „ 34,925.85	în a. 1893 „ 53,119.25
în a. 1894 „ 56,333.20	în a. 1894 „ 59,659.—
în a. 1895 „ 50,463.35	în a. 1895 „ 66,862.11

Suma fl. 1.095.828.40

Suma fl. 934.639.71

2,030.468 fl. 11 cr.

Conform bilanțului pentru 1895 fondurile de rezervă și garanție se urcă la

960.343 fl. 42 cr.

Prospecte și formulare se dau gratis.

Deslușiri se dau și oferte de asigurări se primesc prin Direcțiune în Sibiiu. (Strada Cisnădiei Nr. 5, casa proprie), sau prin Agenturile generale și principale în Brașov (H. Hermann), Cluj și Arad, precum și prin Agenturile speciale în locurile mai însemnate.